

is dependerende van de Kerke', over tot consultatie der kerkmeesteren of 'sij...suffisante redenen tegens de Persoon vande voorschreeve meester Jan weten te allegeeren'³⁵⁾, waarna inderdaad de aanstelling van Fornerius volgt. Daarmee begint een jarenlange periode van meer of minder gewaardeerde begeleiding van het gereformeerde psalmgezag. In 1634 krijgt hij bij zijn werk de assistentie van een zekere Andries van Gogh, die door de stad op zijn verzoek als hulporganist werd toegelaten, met de merkwaardige bepaling dat hij na Fornerius dood 'sal succedeeren, sonder prejudicie nogtans vanden voorschreeve Johannes Fornerius ende sonder kosten van de Stadt'³⁶⁾. Eerst in de veertiger jaren kwam aan Fornerius' functie als organist op een minder plezierige wijze een eind.

Afgezien van het feit dat Fornerius' verknochtzijn aan de oude Hollandse orgelspelkunst en zijn aversie tegen de nieuwe, door Sweelinck geïnspireerde school hem niet in dank werd afgenomen³⁷⁾, waren het meer de verwickelingen rond de aanschaf van het nieuwe Goltfus-orgel die hebben bijgedragen tot de degradatie van Fornerius als organist. Anderen hebben over deze affaire, waarbij in 1644 Fornerius moest plaats maken voor de Bossche organist Johannes Baptiste Verreyt reeds uitvoerig geschreven³⁸⁾. Fornerius zou zich na dit gebeuren moeten tevreden stellen met de bespeling van het zoveel kleinere transeptorgel³⁹⁾, en met een op nadrukkelijk verzoek gekregen 'recognitie voor den dienst die hij voor dezen ten aensien van't Organon dezer Steede ende kercke heeft bewesen', welke gratificatie niet minder bedroeg dan 'Twee hondert en vijftigh guldens zijn leven langh geduurende'⁴⁰⁾.

Toch is de gehele zaak rond zijn ambt als organist zowel voor de gereformeerde kerkraad als voor Fornerius ingrijpender geweest dan op het eerste gezicht lijkt. Opmerkelijk is dat uit de resoluties van de kerkmeester blijkt dat Fornerius nog in februari 1645 zijn gewone tractement voor 'een vierendeel jaars' krijgt uitbetaald⁴¹⁾. Verder mag het feit dat Verreyt als 'papist' werd benoemd niet worden afgedaan met het feit dat ook daarvoor wel organisten van rooms-katholieke huize in de gereformeerde kerken zijn benoemd⁴²⁾, want voor velen was een dergelijke procedure een voortdurende bron van ergenis. Nog in 1650 stelt de kerkraad nadrukkelijk vast dat de opvolger van Verreyt van goed reformatorische gezindte moet zijn, en zonder paaps verleden⁴³⁾. En tenslotte moet het als opval-